

Ilinniartitsisuni uippakajaarneq atugaaqalunilu tusarsaaqisoq

IMAK-ip misissuinerani nutaami ilaasortat sulinerminni uippakajaartartut arlaqartut atorfiullu saniatigut suliffeqarneq atugaasoq paasinarsivoq. Ilinniartitsisut aamma persuttagaasarpur. – Pissutsit taamaattut akuerisinnaanngilagut allannguisoqartariaqarporlu, siulittaasoq oqarpoq.

Ilinniartitsisut Meeqqat Atuarfianneersut Kat-tuffiat, IMAK, ilaasortami atugaannik misissui-voq. Ersarinnerusumik oqaatigalugu misissor-neqartut tassaapput uippakajaarneq, persut-tarneqarsimaneq pillugu apeqquq ilinniartitsi-sutullu atorfeqarluni sulinerup saniatigut sulif-feqarneq.

- Ukiualuit matuma siornatigut misissuinikuu-vugut. Maannamut qanoq allanngortoqartigi-simanersoq paaserusupparput. Taamaammat misissuineramik ingerlatseqqammerpugut, kat-tuffiup siulittaasua, Elna Thomsen Heilmann oqarpoq.

Takulluarnanngitsoq

IMAK-ip ilaasortai sulisuusut, 1200-it missaan-niittut, misissuinermit peqataanissamut peri-arfissaqartitaapput. Taakkunannga 190-it mis-saanniittut akippur. Ilinniartitsisut, timelærit, perorsaasut allatullu atorfeqarlutik sulisut apeqquutinut akippur. Misissuinermit peqataa-suni arnat 150-it missaanniittut angutit 40-it missaanniippur.

Apeqquutinik akisunit 40 procentingajaat na-korsamit allagartaqarlutik uippakajaarnermik napparsimasimappur. Tamanna IMAK-ip siulit-taasuata ajuusaarnartippaa.

Sinniisoqarfimmut ilaasortat ataatsimiittut. Assi: IMAK.

- Ilaasortagut sulilluartut sulinerminni ilaa-tigut taamak assoroortitaanerat uani er-serpoq. Tamanna ilaasortanut, sullissanul-lu, tassa meeqqanut ajuusaarnaqaaq. Kinaluunniimmi uippakajaartilluni tamak-kiisumik sulisinnaaneq ajorpoq. Paarilluarneqartariaqarpormi, Elna Thom-sen Heilmann oqarpoq.

Akisut amerlanerpaartaat uippakajaartu-mik maannakkorpiaq suleqateqarlutik akippur.

Iliuuseqartukitsoq

Uippakajaarnerup nalaani sulisitsisut nap-parsimasumut qanoq ikiuussimatiginerat IMAK aamma apeqquutigaa. Soorlu sulineq

sivikillineqarsimanersoq, suliat allanngortin-
neqarsimanersut sulisitsisorluunniit nappar-
simasoq ikiorniarlugu allatut iliuuseqarsima-
nersoq. Akissutit siulittaasup tupaallaatigai.

- Uippakajaartoqartillugu sulisitsisumit iki-
orneqarneq qanoq annikitsigisoq takullugu
uissuumminarpoq. Ikiugassarmi ikiornagu
suliai nikisinnagit sulisitsisoqartartoq maan-
na takuarput, Elna Thomsen Heilmann oqar-
poq.

Misissuinermi akissutit naapertorlugit akisut
44 procentii uippakajaarlutik napparsima-
nerminni suliaat sulisitsisumit nikisinneqar-
simanngillat, 22 procentii tamakkiisumiun-
ngitsoq ikiorneqarsimapput 34 procentiisali
suliaat sulisitsisumit ikilineqarsimapput.

- Uippakajaartut tamavimmik qanoq nap-
paammik eqqugaatiginerat apeqqutaatillu-
gu nalilersorneqartarnissaat kissaatiginar-
poq. Atuarfiit suliffiusut amerlanerpaat
uippakajaaneq pillugu periusissiaqartuugu-
nik pitsaassagalarpoq. Ilinniartitsisoq qa-
noq ikiorneqassanersoq periusissiami paa-
tsuugassaanngitsumik allaqqasinnaavoq,
assersuutigalugu tiimii sivikillissanersut
allatulluunniit oqilisaanneqassanersoq,
siulittaasoq isummerpoq.

Ilaasortat akissutaat naapertorlugit atuarfiit
suliffiusut uippakajaaneq pillugu periusissi-
orpallaarneq ajorput. Akisut 75 procentiisa
suliffimminni uippakajaaneq pillugu periu-
sissiaqannginnera akissutigaa.

Ilinniartitsisut sulinerminni persuttarneqartartut

Ilinniartitsisut meeqqanik sullissinerminni

sullitaminnit timikkut tarnikkullu sakkortu-
saarfigineqartarnerat ilaatigullumi allaat
persuttarneqartarnerat ajoraluaqisumik
nutaarsiassaajunnaarpoq. Tamannalu misis-
suinermi aamma inerniliussaavoq.

Akisummi 85 procentii sinnerlugit atuartu-
mik timikkut tarnikkullu ilinniartitsisumut
persuttaasimasumik ilisimasaqarput. Akisut
15 procentingajaasa atuartut ilinniartitsisu-
minnut sakkortusaarsimasut pillugit suliat
qulit sinneqartut nalunngilaat.

– Ilinniartitsisoq ila kinaluunniimmi sulisoq
nukersorfigineqartussaannngilaq aammalu
tarnikkut innarlerneqartussaannngilaq.

Taamaattumik tusartakkatta taamaattut ikili-
artunnginneri peqqutigalugit tamatta ataa-
tsimut allannguiniartariaqarpugut.

Atuartitsineq atuartitsivillu kikkunnilluunniit
ataqqineqartariaqarput. Ilinniartitsisoq pi-
tsaassusilimmik ilikkartitsinissaminik sulia-
qassasoq qulakkeertariaqarpoq, Elna Thom-
sen Heilmann oqarpoq.

Atorfeqarnermik saniatigut sulisut

Ilinniartitsisut ilinniartitsisutut atorfeqarner-
mik saniatigut allanik aningaasarsiorfeqar-
nerat IMAK-ip tusatsiartarlugulu ilisimavaa.
Taakkuali qanoq amerlatigipajaarneri siusin-
nerusukkut missiliukannerneqarsinnaanngil-
lat. Misissuinermi matumani taakkua taku-
neqakannerneqarsinnaalerput.

Apeqqutinimmi akisut 71 procentiisa sule-
qatertik amerlanerilluunniit ilinniartitsisutut
atorfeqarnermik saniatigut allamik aningaa-
sarsiorfeqartut nalunagit akipput.

Akisullumi arlallit, ilinniartitsisutut atorfillit
qulit sinneqartut, saniatigut aningaasarsior-

lutik aningaasarsiorlutik sulisut, nalunagit akipput.

- Ullutsinni inuuniarneq akisuvoq.

Taamaattumik ilaasortagut taama sulisari-aqartut paasilluarsinnaavakka, taamaattorli kissaatiginerugaluarpaa suliffimminni suliat pitsaanerujuaannarnissaannik anguniaga-qarnissaq eqqarsaatigalugu, suliffigisamut tamakkiiusumik tunniusimanissaq pigine-qassagaluartoq. Neriuppungali imminnut paarinissartik tamanit pingaartinnerpaas-sagaat, Elna Thomsen Heilmann oqarpoq.

IMAK-ip paasisai naapertorlugit ilinniartitsi-sutut atorfillit atorfimmik saniatigut ani-ngaasarsiorlariaqartarnerat takornartaan-ngilaq. Ilinniarsimasunngoqqammerluni atorfinerlaajulluni, immaqalu kisimiittuulluni meeqqanillu perorsagaqarluni akiligassanut, nerisassanut atorfissaqartitanullu allanut angummanniarneq ilungersunarsinnaasoq, kattuffiup paasilluarsinnaavaa.

Stress blandt lærere er udbredt og velkendt

IMAK's nye undersøgelse viser, at mange medlemmer oplever stress i deres arbejde, og at bibeskæftigelse er udbredt. Lærere bliver også udsat for vold. – Sådanne forhold er uacceptable, og der er behov for forandringer, siger forkvinden.

Lærerforeningen IMAK har undersøgt medlemmernes arbejdsvilkår. Mere præcist er der spurgt til stress, vold, og om lærerne har andet arbejde ved siden af lærerjobbet.

- Vi lavede en lignende undersøgelse for nogle år siden. Nu vil vi gerne se, hvordan situationen har ændret sig. Derfor har vi igangsat denne nye undersøgelse, siger forkvinden Elna Thomsen Heilmann.

Et bekymrende billede

IMAK's ca. 1.200 aktive medlemmer fik mulighed for at deltage i undersøgelsen. Omkring 190 svarede. Lærere, timelærere, pædagoger og andre ansatte deltog. Blandt deltagerne var ca. 150 kvinder og 40 mænd.

Næsten 40 procent af respondenterne har været sygemeldt med stress med lægeerklæring. Det vækker bekymring hos forkvinden.

– Det viser, at nogle af vores hårdtarbejdende medlemmer er under stort pres i deres

Medlemmer af repræsentatskabet Foto: IMAK.

arbejde. Det er bekymrende – både for dem og for børnene. For ingen kan yde deres bedste, når de er stressede. Det kræver opmærksomhed og handling, siger Elna Thomsen Heilmann.

De fleste af respondenterne svarede, at de aktuelt arbejder sammen med kolleger, der er stressramte.

Manglende handling

IMAK spurgte også til, hvordan arbejdsgiverne har støttet ansatte under stress. F.eks. om arbejdstiden er blevet forkortet, om opgaver er ændret eller om der er taget andre hensyn. Svarene chokerede forkvinden.

- Det er rystende at se, hvor lidt støtte der gives fra arbejdsgivers side, når folk er stressramte. Mange får ikke hjælp, og deres opgaver ændres ikke, siger Elna Thomsen Heilmann.

Ifølge undersøgelsen har 44 % ikke fået ændret deres arbejdsopgaver under stresssygemelding, 22 % har fået begrænset hjælp, mens 34 % har fået reduceret opgaverne.

- Det burde vurderes individuelt, hvor hårdt stressen rammer den enkelte. Det ville være godt, hvis alle skoler havde en strategi for håndtering af stress. Her kunne det fremgå klart, hvordan læreren skal støttes – f.eks. ved færre timer eller på anden vis, siger forkvinden.

Ud fra medlemmernes svar udarbejdes der ikke mange stresshåndteringsstrategier på skolerne. 75 % svarer, at der ikke findes en sådan strategi på deres arbejdsplads.

Lærere udsættes for vold under arbejdet

At lærere bliver udsat for fysisk og psykisk pres fra eleverne og endda vold er desværre ikke længere en nyhed. Det bekræftes også i denne undersøgelse.

Over 85 % af respondenterne kender til elever, der har udøvet fysisk eller psykisk pres mod lærere. Ca. 15 % kender til mindst 10

tilfælde, hvor elever har udøvet vold mod deres lærer.

- Ingen lærer – eller nogen anden medarbejder – skal udsættes for vold eller psykisk nedbrydning. Derfor må vi – på baggrund af de tilfælde, vi hører om – i fællesskab arbejde for forandringer. Undervisning og undervisningsfaciliteter skal respekteres af alle. Det skal sikres, at læreren kan udføre sit arbejde professionelt, siger Elna Thomsen Heilmann.

Lærere med bibeskæftigelse

IMAK har både hørt om og kender til, at lærere har andet arbejde ved siden af. Men hvor mange har man tidligere ikke kunnet sige med sikkerhed. Det giver denne undersøgelse et billede af.

71 % af respondenterne svarede, at deres kolleger – eller flere – har bibeskæftigelse ved siden af lærerjobbet. Mange respondenter – flere end 10 lærere – kender også flere, der har andet arbejde ved siden af.

- Det er dyrt at leve i dag. Derfor kan jeg sagtens forstå, at vores medlemmer har brug for ekstra indkomst. Men jeg ville ønske, at der var mere fokus på at forbedre arbejdsforholdene, så man kunne være fuldt engageret i sit lærerjob. Jeg håber, at alle alligevel prioriterer deres helbred højest, siger Elna Thomsen Heilmann.

Ifølge IMAK's erfaring er det ikke unormalt, at lærere har ekstra jobs. Det gælder især nyuddannede, lavtlønnede, eneforsørgere og lærere med børn og høje udgifter – hvilket IMAK har fuld forståelse for.

Ukioq atuarfiusoq 2024/25-mi IMAK-imi sulinit sinni naliliineq.

Aasaanerani sulinngiffeqarnerup aallartippallaannginnerani IMAK-imi siulittaasutut ukiup ingerlanerani suliatsinnik sammisimasatsinnillu naliliilaassaanga. Allarpassuarnik aamma suliaqarpugut, isumannili initunerusimasut saqqummiutissavakka.

Sinerissami ilaasortatsinnik ataatsimiisitsinerit

Ukioq kingulleq sinerissami ilaasortatsinnik ataatsimiisitsisaqattaarpugut, isumaqatigininniarnissamut piumasaqaatissanik kater-silluta. Tikitagut tamarmik nuanneqaat; Qujamasunnaqaarlu ilaasortatsinnik naapi-tsisinnaagatta. Ulluinnarni sulinermi atuk-kat pillugit oqariartuutigineqartut tusar-naarpagut; Oqarsinnaavungalu sineriassua-tsinni sullivimmi avatangiisitigut aammalu sulinermi atugassarititat amerlanerpaartaat assigiissuteqarput pitsanngorsagassaqaarlutillu. Ilaasortatta oqariartuutaat IMAK-imit ingerlateqqittuartaarpagut susasaqartunut aammalu sumiiffinni politikkerinut. Maluginiarparput sumiiffinni amerlanerpaani inatsisit, sulinermut isumaqatigiissutit, aammalu suleqatigiinnermi sunniuteqagataasinnaanermi isumaqatigiissutit tamakkiisumik atuutsinniarneri killeqartut imaluunniit paatsoorneqarlutik nalorsaatigineqartut. Kommunini ingerlatsiviit sulisoqarnermullu immikkoortortat sullissinerminni suli pitsaaneruffeqarsinnaalluartut ilisimaa-rivagut.

IMAK-ip sinniisoqarfiata ataatsimeersuarnera:

Isumaqatiginninniarnissamut aallaavissanik isumaqatigiissuteqarneq

Ukiarmi IMAK-imi Sinniisoqarfik immikkut ittumik ataatsimeersuarpoq, tassani isumaqatiginninniarnissami aallaavissatut piumasaqaatitut allaqqasussat suliarineqarput, isumaqarpungalu sinniisoqarfik piukkunnarluinnartunik piumasaqaatissanik isumaqatigiissuteqartoq.

IMAK-ip siulittaasua, Elna Thomsen Heilamn. Assi: IMAK.

Isumaqatiginninniarneq ukioq aallartittussaagualarpoq, isumaqatigiissutit kingulliit martsip naanerani naammata; Sulili aallartingilagut. Neriungaarpunga ukiarpallaartinnagu naammassisinnaassalluta, sivitsorpallaarnissaa kissaatiginanngeqaaq. Ullumikkut ilaasortatta atugaat imaannaanngeqisut, naleqquttumik akissaateqarnissaat angorusoqaarput aammalu aningaasarsiat pisissutaasinnaasut naleqquttut pigilernissaat angutikkusunnaqaaq, ullumikkut ilaasortatta atugaat quarsaarnaqisut aammalu inuuniarnikkut toqqissisimananngitsumik inissisimatinneqarneq akuerisinnaanngilarput, aaqqiiviginariusupparpullu.

Ilaasortatta suliffigisaat illutamikkut aserfallassimanerat

Ilaasortatta oqariartuutigisarpaat aammalu IMAK-imit ilisimaarivarput sinerissami meeqqat atuarfii, efterskolitut atorneqartut, højskolit aammalu allaffissornermik suliaqartut suliffiisa illutamikkut annertuumik aserfallassimanerat sulisunut atuartunullu peqqissutsikkut iluaalliortitsimmata, allaat peqqissutsimut kingunerluuteqartitsisinnaallutik, taamaattumik Naalakkersuisunut oqariartuutigivarput immikkut ittumik qitiusumit aaqquissuussinissamik pilersarusiortoqartariaqartoq iliuuseqarfigineqarlutillu. Kommunit ilaannut taamatuttaaq allakkior-nikuuvugut. Illutanut tunngasut ataavartu-mik malinnaaffigivagut pisariaqarfiinilu nipi-tuuliuutigisarlugit. Ilaasortagut kaammatto-rumavassi suliffissinni avatangiisitigut atuk-kasi eqqunngissorigaangassigit tunuarsimaa-rasi sulisutsisussinnut apuussisarnissarsi kissaatiginarpoq.

Eqqarsartaatsikkut sullivimmi avatangiisit

Ilaasortagut ukiut kingulliit annertuumik sulinerminni eqqarsartaatsikkut assoroor-tinneqarput toqqissisimanangitsumik. Sulisitsisunit ilaasortagut suliassareriigaasa qaavatigut suliakkeeriataarternit iliuuse-qaqqusisarnerillu inittoraluttuinnarput, tas-sami qulaani taaneqartut saniatigut mee-q-qat inuusuttuaqqallu sullitat atukkatik pe-q-qutigalugit atuarfimminni sullissisuminnut atuaqatiminnullu tutsitsisarnerat akulikilli-galuttuinnarput aammalu meeqqat inuusut-tuaqqallu nukersorlutik inoqatiminnut tutsi-tsisartut amerligaluttuinnarlutik aammalu oqaatsiminnik sakkortuunik atuillutik qisua-riartartut siorasaarisartullu amerligaluttuin-narlutik. Uanga IMAK-imi siulittaasutut akuersaarsin-naangilluinnarpara ilaasortagut pikkorissar-tinneqartariaqalersut, imminnut qanoq iller-sorsinnaanissaminnut aammalu sullitamin-

nut timi atorlugu qanoq killiliisinnaanissaq. Apererusuppunga, ilumut inuiaqatigiit taamak ikitsigaluta tassunga killissaagut? Allaat akuersaarluta meerartatsinnut inuu-suttuarartatsinnullu sullissisutut nukersor-figisariaqalerlugit?

Siullertut kissaatiginerpaavara piaartumik politikkerit akisussaaffimmik tigusillutik nipi-tuumik eqqartuisariaqartut peqataatsillu-tik, nunatsinni meerartatta qanoq inuuneris-saarnissaat pingaaruteqartigisoq. Politikkerit aqquissiuussisariaqarput pingarnerpaatut aningaasaliiffigisariaqarpaat siusissumik ili-uuseqarnissamut aqquissiuussisussanik. Meerartagut inuusuttuarartagullu ilinniartis-sagigut aqquissiuullugit pissuserissaartumik pissusilersorsinnaanissaannut aammalu oqaloqatigiinneq aqquutigalugu paaseqati-giinniarsinnaaneq qaangeeqatigiissinnaaner-lu. Isumaqarpunga angajoqqaat angajoqqaa-nngortussallu ingerlaavartumik aqquissiu-unneqartassasut aalajaatsumik tatittorsarlu-git, meeqqat qanoq qanilaarneq aqquutigalu-gu attaveqaqatigisinnaanissaat aammalu er-sarissumik meeqqanut sinaakkuteqartitsisin-naanissaq, pissuserissaartumillu pissusiler-sorsinnaanissamik siunersorlugit. Aappaattut piffinni atuarfiit ersarissunik si-naakkuteqarnissaat tamanut paaseqatigiif-fiusinnaasunik aallaaveqartunik, aammalu naleqqussartuagassanik. Ilaasortatta aamma pitsaasumik attaveqaqatigiissinnaaneq pillu-gu sinaakkuteqarpata, tamanillu malinne-qartunik qularnanngitsumik ilaatigut toqqis-siartuaarnermik pilersitsisinnaapput.

Sulisitsisut sulinermut isumaqatigiissutinik aammalu najoqqutassat malitarisassat malitsitsinngitsoortarnerat, sullissinitsinni initupput

IMAK-imi ilaasortatsinnik sullissinitsinni na-laattuarpagut sulisitsisut sulinermi inatsit, sulinermut isumaqatigiissutit aammalu suli-

soqarnermut najoqqutassat malinngitsoorlugit aaliangiisarnerit; Taamaattoqartarnera tamanut suliakkersuutaalersarpoq piffissamik tigusingaatsiarsinnaasarluni, ilaatigullu nuanninngitsumik tamanut tuttarsinnaasarluni. Kisianni sulisitsisut paasilluarsinnaavagut, paasiuarterparpummi sulisitsisut pisortatut sulilernerminni, pitsaassusilimmik sullissinissamut aammalu inatsisinik isumaqatigiissutinillu qanoq najoqqutaqarsinnaanerannik malinninnissaannillu ilitersuunneqarsimanngitsut. Taamaattumik kissaatiginarpoq kommunit, Ilinniartissuaq, ASA, Ilinniartitaanermut Naalakkersuisoqarfillu ataatsimoorlutik aaqqissuisariaqartut. Oqaatigisinnaavaralu uagut IMAK-imit arlaleriaqaluta neqoroorutigisaratsigu pikkorisaaqataasinnaalluta, piareersimavugut kivitseqataanissatsinnut.

Inatsisartunut Kommunalbestyrelsenullu qinersineq

Ukioq qinersinissaq suaarutigineqarmat IMAK-imit piareersaateqarluta aallartippugut angorusullugu qineqqusaartussat atuartitaaneq, ilinniartitaaneq inuiaqatigiinnilu inissisimaneq pillugit IMAK-imi ilaasortatsinnit paasitinneqartarnigut aammalu sinerisami angalasarnitsinni takusartakkagut aallaavigalugit qineqqusaaruteqassasut sulissutigisassaminnik. Isumaqarpunga tamanna iluatsilluartoq tassami Inatsisartuni qinersineq naammassimmat Naalakkersuisoqatigiilersut anguniagassatut isumaqatigiissutiminni IMAK-imit oqariartuutigisartakkagut amerlasuut ilaatinneqarput, kommunalbestyrelseni ilaasortanngortut suleqatigiilerinilu neriuppunga IMAK-ip oqariartuutai pingaaruteqarluinnartut tusaallugit atorluargillu siunnersuuteqarlutillu suliniuteqartassasut. Neriuppunga Inatsisartut kommunalpolitikkerillu piviusunngortitsiniarnerminni kattuffittut aammalu ilaasortagut sullissinerminni ilisimaarinnilluartut tusarniartassa-

gaat peqataatillugillu.

Kissaatiginanngeqaaq qulaaniit aqutsineq ingerlaqqissasoq, kikkut tamat oqartussaaqataanerat, tusarnaarsinnaaneq aammalu piginneqatigiinnissaq politikikkut ingerlatsinermi pingaarutilerujussuupput.

Meeqqat atugaat

IMAK-imi sullissinitsinni aammalu sinerissami angalasarnitsinni initunerpaanut ilaapput meeqqat inuusuttuaqqallu atugaat.

Isumaqarluinnarpunga nunatsinni meerartatta inuusuttuarartattalu atugaat toqqaserlunnartumik iliuusissaarunnartumik alianartumik ilaasortatsinnut tutsinneqaaqqasut. Sineriassuatsinni piffinni tamani ilaasortatta pisussaaffitsik malillugu annertusisamik nalunaartussaatitaaneq aallaavigalugu nalunaaruteqartarnerat kinguneqanngisaannartutut misigisimatsitsipput, allaat oqariartuutigineqartarluni ilaasortagut nalunaaruteqarpallaartut pisortanut. Ajoraluartumik ullumikkut uunga killissimavugut meeqqat inuusuttuaqqallu inuuniarnermikkut atugarissaarnikkullu sullinneqarnermikkut kingulliunneqartutullusoq inissisimatinneqartut, taamaalillutik killiffimminni artornarluinnartumiilereersut ikiorserniarneqartarnerat nukippassuarnik atuiffiuvoq; Oqartariaqarpunga pisortat annertuumik sumiginnaaqataapput.

Perorsaariaatsimi inooriaatsimilu ileqqut “nalinginnaasussaagaluartut” sanioqqullugit ingerlasoqaleqqanera nuanninngitsumik kinguneqaaqqavoq inuiaqatigiinni (Normalitet for socialt liv er skredet til negativ cirkel). Neriutigeqaara politikikkut piaarmerpaamik akisussaaffimmik tigusilluni siusinaartumik iliuuseqarsinnaanermik aammalu sullissinnaanermik aqqutissiuussisoqassasoq. Imaappoq, angajoqqaat angajoqqaanngortussallu annertuumik qaammarsaavigineqartariaqarput meeqqat naartuuleqqaarnerminniit peqqinnartumik inuuneqarnissaan-

nik aqqutissiuunneqassasut attanneqarsinnaasumik. Saniatigut meeqqerivinni atuarfinnilu nukiit amerlanerungaartut sullissussat ator neqartariaqarput.

Minnerunngitsumik meeqqerivinni, meeqqat atuarfiini ilinniartinnilu sullissit fagligtimik ingerlaavartumik pikkorissartuarnissaat qulakkeerneqartariaqarpoq.

Nunatsinni ilinniarsimasuuneq nuannaartunartumik angorusunnartumillu naleqartillugu inissinneqartariaqarpoq.

Danmark Lærerforening-imik suleqateqarneq

IMAK-imil siulittaasut aammalu siulersuisut kissaatiginikuuarpot DLF-imik suleqateqarneq naleqqussartariaqartoq, nunatsinni atukkagut aallaavigalugit aaqqissuuttariaqartoq aammalu IMAK-imit ilaasortatsinnut sullissinitsinni oqilisaassinissaq angorusoqarput; ilaasortatsinnullu IMAK-imil ilaasortaanerup annerusumik iluaqutitaqarnissaa angorusupparput. Taamaattumik januaarimi ornillugit ataatsimeeqatigivagut; Allattoqarfitsinni Fagligcheferput Simon Lennert uangalu.

Suliaq ingerlavoq kissaatigilluinnarparput ukioq naatinngu piariissasoq. Maannakkut ilaasortatsinnut allaffissornikkullu sullissinitsinni nittartakkut allatigullu oqinnerulernissaa anguniarsaraarput, taamaalilluta allattoqarfitsinni sulinitinni siumut isiginerusumik sullissinissarput, siunnersuinissarput angorusullugu.

NLS (Nordisk Lærer Samråd)

IMAK-imil sulinitinni ilaasortaaffigaarput NLS, taannalu ukiup ingerlanerani annertuumik atorluartarparput, isumassarsiorfittut, suleqatigiittut avitseqatigiiffittut minnerunngitsumillu kivitseqatigiiffittut. Soorlu, nunani avannarlerni suliniaqatigiiffimmut (VestNordisk Rådimut) politikikkut anguniarneqarsinnaasunik politikkerinut

Naasut sikkerluarsimasut. Assi: IMAK.

apuussisarluta, taakku saniatigut nunarsuatsinni perorsaasut, ilinniartitsut allallu ilinniartitsinermik aallutaqartut kattuffissuinut arlariinnut NLS peqataasarluni. Tassuuna uagutsinnut iluaqutitaqaleriasaarpoq, ullumikkut nunatsinni inissisimanitsinni USA-mit allaniillu tatiniarneqarnitsinni kattuffissuarmik tapersorsorneqarnerput assigiinngitsutigut oqariartuutigineqattaalerpoq, septemberillu ingerlanerani USA-mi ilinniartitsisut kattuffianni siulittaasoq aammalu EI (nunarsuatsinni ilinniartitsinermik suliaqartut kattuffissuanni) allattaaneq David Edwards maanga tikinniarsarippat tapersorsorneqarnerput takutikkusullugu.

NLS-imil ukiup ingerlanerani aaqqissuussaani ilaaffeqartarpugut ukunani: **ilinniartitsisunngorniartut ataatsimoorfianni**, tassani ilinniartitsisunngorniartut marluk peqataatittarpagut, anguniarlugu nunatsinni ilinniartitsi-

filerinermillu suliaqarsinnaanissaat.

Grundskole ataatsimoorfiat, tassani IMAK-imi siulersuisuni ilaasortarput Helene Heilmann Maniitsumeersoq aallartitaraarput. Tassani NLS-imi siulersuisut qulequttatut sammisassasutut aaliangiussimasaat aallaavigalugit avitseqatigiittarput. Soorlu ukioq manna ilinniartitsisutut pisortatullu sulineq sammineqarpoq.

Forhandlingsgruppe, tassani allattoqarfitsinni aqutsisoq Simon Lennert aallartitaraarput. Qulequttat assigiinngitsut isumaqatigiissutitut tunngasut pillugit avitseqatigiiffittut siunnersuisooqatigiiffittullu ingerlanneqarpoq, tassuuna iluaqutigivarput isumaqatiginninniarnissami sakkussanik atorluarsinnaasatsinnik katersiviugami.

Sommerkursus event, taanna ukiut tamaasa aasaanerani atuangiffiup aallartinnerani ingerlanneqartarpoq. Allattoqarfitsinni sulisugut IMAK-imi siulersuisut pisinnaasut peqataasarput. Soqutiginartuaannarput sammineqartut, ulluinnarni sullissinnermi ilaasortanut qanoq pitsaanerusumik sullissisinnaneq aammalu kattuffittut ingerlanermi sarfaap ingerlarnga suup tungaanut ingerlasoqarneranik ilisimaarinniffiulersarluni.

Styregruppe (NLS-mi siulersuisut), tassani NLS-imi kattuffiit ilaasortaasut siulittaasui peqataasarput. Ukiumut marloriarluni naapiffiusarpoq. Ukiumut qulequtassat, NLS-ip aqunneqarnera ingerlanera siunnerfissaalu aaqqissuunneqartarput. Avitseqatigiiffittut aammalu siunnerfissanik ingerlaaqatigiiffiusinnaasunik siunnersuisooqatigiiffiusarpoq. Siulittaasuulluni isumassanik aammalu nuna avannarlerni atuartitaanermi ilinniartitaanermilu inissisimaffimmik paasisaqarnartarpoq, siulittaasutullu sulinnermi sakkussanik pissarsinartarluni.

Utnorth gruppe, NLS-ip ataani ilaasortaasugut Savalimmiut, Island nunarpullu 2023-mi aaliangerpugut suleqatigiilerniarluta. Pissutigalugu nunat allat ilaasortat Danmark,

Norge, Sverige Finlandilu angeqisut uagut kattuffittut mikisunnguusugut nipigut ersarinnerutikkusullugit naleqartinneqarnerullutalu perusukkatta suleqatigiilerpugut. Taava sorlu styrelsemi ataatsimiinnermi ataatsimoorluta oqariartuuteqarsinnaalluta qulequttanillu sammineqartussanik nukittuneruluta qaqilerisarniassagatta.

Isumaqarpunga tamanna iluatsilluartoq. Maannakkut nuna Åland ilanngutilerpoq, pissutigalugu Finlandimut Sverigellu akornanni nalunartumik inissisimarusunni peqataarusukkami.

Ukiarmi augustimi maani Nuummi naapipugut, ukiarulu Islandimi naapissalluta.

AMR (ArbejdsMarkedsRåd)

Soorlu immaqa ilaannit ilisimaneqartooq nunatsinni naalakkersuisut siunnersuisooqatigiinnik assigiinngitsunik pilersitsinikuusimapput ataavartumik ingerlasussanik. Tassani ilaavoq AMR; Aallartitaqarput kattuffiit suliffeqarfiillu assigiinngitsut.

Innersuussisoqartarpoq ilaasortassanik. IMAK, NPK, PK taakku pingasuullutik aallartitassaminnik toqqaasarput. IMAK uani qinigaaffimmi aallartitaqarpoq tassalu siulittaasutut uanga ilaasarlunga. Ukiumut pingasoriarluta sisamariarlutaluunnit ataatsimiittarpugut. Qulequttat assigiinngitsut sammineqartarput, sullivimmi atukkat (arbejdsmiljø) aallaavigalugit pitsanngorsaasinnaanissat, inatsit aallaavigalugit qaammarsaanissat pikkorissaanissallu siunnerfigineqartussat aaliangiiffisinnasarpaat.

Aningaasaqarnermut siunnersuisooqatigiit

Taassuma suliassarivaa politikikkut ingerlatsinnermi aningaasaqarnikkut inissisimaffimmik killiffissiortarneq. Ilaasortassanik inner-suussisarput; IMAK, NPK, AK, PK-lu sinnerlugit marlunnik aallartitaqartarput. Uani qinigaaffimmi IMAK aamma PK siulittaasui aallartitaapput.

Qanittumi ataatsimiinnermi paasivarput eqqartorlugulu maannakkut nunatsinni aningaasaqarnikkut inissisimanerput ilungersunarluinnartumiileqqasoq, nunap karsia anertuumik amigartooruteqartussaasoq, tassani pissutaavoq nunatsinni aningaasarsiornermi aalisakkanik tunisassiorneq pisaqartarnerlu appariaallaqqammata, ukiut siullinut sanilliullugit. Naak takornariaqarnermi sullissinermi isertitat aatsaat taamak amerlatigisunik isertitsisoqaraluartoq suli nunatsinni aningaasaqarnikkut tapertaasinnaa-nissaa killeqarallarpoq. Nunatsinni sulisinnaasut ikiliartornerat kipiluttunartut annersarivaat, taamaattumik avataaniit sulisoqartarneq annertusiartorpoq. Taamaattumik atuartitaanermi ilinniartitaanermilu innuttaasut namminneq imminnut pilersorsinnaanissaat minnerpaamillu ilinniagaqarsimanissaat sulissutigisariaqartut ilagaat; Minnerunngitsumik nunatsinni aningaasarsiorfusinnaasunik nutaanik pilersitsisoqarsinnaanera pisariaqartinneqarluinnarpoq.

ICC-mi suleqataaneq peqataatitaqarnerlu
ICC-p aaqqissuussaananerani ilaavoq nunatsinni siulersuisuini IMAK aallartitaqartarluni, uani qinigaaffimmi siulersuisuni ilaasorta, Lena Reimer aallartitaavoq. Saniatigut ICC-mi ilinniaritaaneq pillugu suliniaqatigiiffimmi IMAK-mi siulittaasoq ilaasortaasarsimavoq. Piffissami sivisuumik uninngareerluni aallartisaqqilerneqarpoq. Aappaagu 2026-mi aasakkut ICC -p lqalunni ataatsimeersuarnisanut suliassaqarsimavoq. Siulittaasutut soqutigilluinnaralarpara nunat issittormiuusugut atuartitaaneq ilinniartitaanerullu iluani kulturikkut naleqartitagut assigeeqimmata atuartitaanikkut ilinniartitaanikkullu arlaatigut atorluarsinnaagaluarigut aammalu naleqquussarsinnaanissaq aaqqissuutissallugu pilersinarsinnaagaluartoq. Neriuppunga siunisami issittormioqatigiit atuartitaaneq ilinniartitaanerlu pillugit suleqatigiinnerulissalluta.

Allat naatsumik eqqaaneqarsinnaasut

Tjenestemands pensioninut tunngasumik suliaqarneq.

Naalakkersuisuusimasut maannakkullu naalakkersuisooqatigiilersut eqqartueqatigini-kuuagut. Malunnarpoq naalakkersuisooqatigiit paasilluaraat aammalu aaqqiisoqarnisaanik angusaqarusuttut uagutsitulli.

Aappaagu 1. April 2026-mut isumaqatigiisutip nutaap atulinnginnerani kattuffiit naalakkersuisullu susassaqtut DK-mi susassaqtunut ingerlaavartumik piumasaqaatisinnik uteriilluta eqqaasitsinissarput ingerlatissavarput. Illuatungeriilluta isumaqatigiippugut arlaannik nutaarsiassaateqaleraanngatta tutsiuttassalluta.

Nunatsinni Kattuffiit ataatsimoorfianni naapittarneq (SAMRÅD) naapittarpugut kvartalikkaartumik. Ataatsimiinnermi siunertaqartumik anguniagaqatigiittarnissaq isumaqatigiissutaanikuuvoq aammalu suleqatigiissitaliornikuuvugut anguniakkat pillugit ersarissaasinnaasunik allaaserisanik. Ilinniarfissuaq IMAK-illu suleqatigiinnerat akuttugalanik Rektorilu ataatsimeeqatigiittarpugut, saniatigut aftagerpanelimi (Ilinniarfissuup aqutaanik isummersorfik) ukiumut ataasarluta marloriarluta luunniit ataatsimeeqatigiittarpugut Ilinniartitaanermik immikkoortortaqarfik aammalu kommunit sinnerlugit aallartitaat Kommuneqarfik Sermersuumeersoq peqatigalugit. Ilinniarfissuarmi Studenterråd suleqatigaarput, IMAK-imit angorusukkatsigu ilinniartitsisunngorniartut peqatigiiffilerinermik kattuffilerinermik soqutiginnillutik aallusserusuttut amerlanerulissasut. Taamaammat ilinniartitsisunngorniartut studenterrådiat assut suleqatigerusupparput, ilinniartitsisunngorniartullu assigiinngitsunik qulequtsiilluta saqqummii-vigisinnaasarlugit, neriulluta ilinniartitsisunngornerminni iluaqutigisinnaagaat ilinniartitsisunngornerminnilu ingerlateqqissinnaagaat.

Naggasiineq

Sineriassuatsinni ilaasortagut tamassi ukioq 2024-25-mut qujaffigalusi, tamassi aasarsiorluarnissassinnik qasuersaarluarnissannilu kissaatingaarpassi. Neriullunga ukiamut

sulileqqinnissassinnut nukissanik nutaanik katersilluarsimallusi sulileqqikkumaartusi.

Evaluering af vores arbejde i IMAK i skoleåret 2024/25.

Inden sommerferien for alvor begynder, vil jeg som forkvinde for IMAK give en kort evaluering af det arbejde og de sager, vi har beskæftiget os med i løbet af året. Vi har også arbejdet med mange andre ting, men jeg vil fremhæve de vigtigste.

Møder med vores medlemmer på kysten

Sidste år afholdt vi gentagne medlemsmøder langs kysten, hvor vi indsamlede krav til de kommende forhandlinger. Vi var meget glade for alle de steder vi besøgte, og det var en stor glæde, at vi kunne møde vores medlemmer. Vi har lyttet til de udmeldinger, der er kommet om forholdene i det daglige arbejde. Jeg kan sige, at arbejdsmiljøet og arbejdsforholdene over hele vores langstrakte kyst minder meget om hinanden og har brug for forbedringer. IMAK videreformidler løbende medlemmernes budskaber til de relevante aktører og de lokale politikere.

Vi har bemærket, at der i mange områder er begrænset eller usikker anvendelse af lovgivning, arbejdstidsaftaler og aftaler om medindflydelse i samarbejdet – enten fordi de ikke bliver fulgt i tilstrækkelig grad, eller fordi de misforstås og skaber tvivl. Vi er klar over, at der stadig er plads til forbedringer i kommunernes forvaltninger og HR-afdelingers service.

IMAK's Repræsentantskabmøde: Aftale om forhandlingsgrundlag

I efteråret afholdt IMAK's repræsentantskab et ekstraordinært møde, hvor kravene, der skal danne grundlag for de kommende forhandlinger, blev udarbejdet. Jeg mener, at repræsentantskabet har vedtaget nogle særdeles velovervejede og relevante krav. Forhandlingerne skulle egentlig være indledt ved årets begyndelse, idet de gældende aftaler udløb ved udgan-

IMAK's forkvinde, Elna Thomsen Heilmann. Foto: IMAK.

gen af marts; men vi er ikke begyndt endnu. Jeg håber meget, at vi kan afslutte det inden efteråret – det er bestemt ikke ønskeligt, at det trækker ud for længe.

I dag er vores medlemmers vilkår langt fra lette, og vi ønsker, at de får en passende løn samt retfærdige og tilstrækkelige lønforhold, der kan sikre et anstændigt livsgrundlag. Vi kan ikke acceptere, at vores medlemmer står i en frustrerende og økonomisk usikker situation – vi ønsker at finde løsninger.

Vores medlemmers arbejdspladser er fysisk meget forfaldne

Vores medlemmer giver udtryk for – og IMAK er også bekendt med – at mange af bygningerne, hvor der drives folkeskole, efterskole, højskole og administration over hele kysten, er i stærkt forfalden stand. Det har sundhedsmæssige konsekvenser for både ansatte og elever, og kan i nogle tilfælde føre til alvorlige helbredsmæssige følger. Derfor har vi over for Naalakkersuisut fremført, at der er behov for en særlig, centralt koordineret indsats og en plan for at få forholdene bragt i orden. Vi har ligeledes skrevet til enkelte kommuner. Vi følger løbende forholdene omkring bygningerne og råber op, hvor det er nødvendigt. Vi vil gerne opfordre vores medlemmer til ikke at holde sig tilbage, men at henvende sig til deres arbejdsgiver, når de oplever, at de fysiske forhold på arbejdspladsen er utilfredsstillende.

Psykisk arbejdsmiljø

Vores medlemmer har i de seneste år i høj grad været mentalt belastede og utrygge i deres arbejde. Oven i de opgaver, medlemmerne i forvejen er blevet pålagt af arbejdsgiverne, bliver der i stigende grad givet spontane pålæg og instrukser. Samtidig ser vi en bekymrende udvikling, hvor børn og unge oftere overfører deres egne vanskelige livsvilkår til deres lærere og klassekammerater,

hvilket resulterer i en stigning i både fysisk udadreagerende adfærd og brug af hårdt og truende sprog.

Som forkvinde for IMAK kan jeg på ingen måde acceptere, at det nu er blevet nødvendigt for vores medlemmer at tage kursus i selvforsvar og i hvordan de kan sætte fysiske grænser over for deres elever. Jeg vil gerne spørge: Er det virkelig dertil, vi som et lille samfund er nået? At vi endda accepterer, at dem, der arbejder med vores børn og unge, skal finde sig i at blive udsat for vold?

Først og fremmest ønsker jeg, at politikerne omgående tager ansvar og sætter gang i en tydelig og inddragende debat om, hvordan vi sikrer vores børns trivsel og velfærd i dette land. Politikerne skal vise vejen og først og fremmest investere i dem, der skal gå forrest i forhold til den tidlige indsats. Hvis vi skal uddanne vores børn og unge, må vi vise dem vejen til at kunne opføre sig ordentligt og lære at forstå hinanden gennem dialog og finde løsninger sammen.

Jeg mener, at forældre og kommende forældre løbende bør have adgang til vejledning, så de på en stabil og tryk måde kan støttes i, hvordan man skaber kontakt med børn gennem imødekommenhed, hvordan man sætter tydelige rammer for dem, og hvordan man vejleder dem til en god opførsel.

For det andet bør skolerne lokalt have klare rammer, der bygger på fælles forståelse og kan tilpasses efter behov. Hvis vores medlemmer også har klare rammer for god kommunikation, som alle følger, kan det i sig selv være med til gradvist at skabe mere tryghed.

Et gennemgående problem i vores arbejde er, at arbejdsgiverne ikke i tilstrækkelig grad efterlever arbejdstidsaftalerne og de fastsatte retningslinjer.

I vores medlemsarbejde i IMAK støder vi ofte på tilfælde, hvor arbejdsgivere træffer be-

slutninger i strid med gældende arbejdslovgivning, overenskomster og personaleretlige retningslinjer. Disse forhold medfører ofte unødvendige belastninger, er tidskrævende og kan i visse tilfælde få negative konsekvenser for både ansatte og ledelse.

Men vi har forståelse for arbejdsgiverne, for vi ser ofte, at ledere ikke er blevet ordentligt introduceret til deres rolle – hverken i forhold til at sikre kvalitet i arbejdet eller til, hvordan de skal navigere i lovgivning og aftaler. Derfor ser vi gerne, at kommunerne, Ilinniarfissuaq, ASA og Uddannelsesdepartementet går sammen om at tage initiativ til en samlet indsats. Jeg kan tilføje, at vi fra IMAK's side flere gange har tilbudt at bidrage med vores viden og deltage i efteruddannelse – og vi er fortsat klar til at tage medansvar.

Valg til Inatsisartut og kommunalbestyrelser

Da valgåret blev udmeldt, gik vi i IMAK straks i gang med forberedelserne, med det mål at få kandidaterne til at føre valgkamp med udgangspunkt i den viden, vi som organisation har fra vores medlemmer om uddannelse, undervisning og skolens rolle i samfundet – både gennem tilbagemeldinger og det, vi oplever på vores rejser rundt i landet. Jeg mener, at det har været en succes, for efter valget til Inatsisartut blev mange af de budskaber, vi i IMAK har fremført, inkluderet i det nye koalitionsgrundlag. Jeg håber, at de nyvalgte medlemmer af kommunalbestyrelserne og de nye samarbejdspartnere vil lytte til IMAK's vigtige budskaber og bruge dem konstruktivt i deres politiske arbejde – både i form af forslag og konkrete initiativer.

Jeg håber, at medlemmer af Inatsisartut og kommunalpolitikere i deres arbejde med at omsætte politik til virkelighed vil inddrage fagforeningen og lytte til vores medlemmer,

som har en solid erfaring fra praksis.

Det er bestemt ikke ønskeligt, at topstyringen fortsætter – demokrati, evnen til at lytte og følelsen af medejerskab er helt afgørende i den politiske proces.

Børns vilkår

I vores arbejde i IMAK og på vores rejser rundt i landet er børn og unges vilkår blandt de mest centrale emner.

Jeg er overbevist om, at de vilkår, som vores børn og unge lever under i dag, på en ubærlig, handlingslammet og sørgelig måde bliver overladt til vores medlemmer at håndtere. Vores medlemmer over hele kysten har givet udtryk for, at deres underretninger – som de foretager i henhold til deres skærpede underretningspligt – ofte føles virkningsløse, og at det endda nogle steder bliver sagt, at vores medlemmer underretter for meget til myndighederne. Desværre er vi i dag nået dertil, at børn og unge nærmest bliver placeret som de sidste i rækken, når det gælder livsvilkår og trivsel. Når hjælpen endelig søges givet, er de ofte allerede i en meget vanskelig situation, og indsatsen kræver enorme ressourcer; vi må sige, at myndighederne er med til at omsorgssvigte. Det, at normerne for opdragelse og livsform – som ellers burde være almindelige – igen bliver tilsidesat, har haft negative konsekvenser for samfundet. Normalitet for socialt liv er skredet til en negativ cirkel.

Jeg håber inderligt, at der politisk meget snart tages ansvar, og at der vises vejen for tidlig indsats og bedre mulighed for at yde hjælp. Det betyder, at forældre og kommende forældre i høj grad skal oplyses og vejledes, så de – allerede fra graviditeten – kan støtte deres børn i en sund og bæredygtig livsførelse.

Derudover skal der bruges flere ressourcer og fagpersoner i daginstitutioner og skoler.

Ikke mindst skal det sikres, at medarbejdere i daginstitutioner, folkeskoler og uddannelsesinstitutioner løbende får faglig opkvalificering. Uddannelse i vores land skal værdsættes som noget positivt og attraktivt.

Samarbejde med Danmarks Lærereforening

Som forkvinde for IMAK – og sammen med bestyrelsen – har vi ønsket, at samarbejdet med DLF tilpasses og organiseres med udgangspunkt i forholdene i Grønland, og at det skal bidrage til at lette vores arbejde med at støtte vores medlemmer; vi ønsker, at det skal være endnu mere fordelagtigt at være medlem af IMAK. Derfor afholdt vi et møde med dem i januar; vores faglige chef i sekretariatet Simon Lennert og jeg. Arbejdet er i gang, og det er vores klare ønske, at det bliver færdiggjort inden årets udgang. Vi arbejder i øjeblikket på at lette adgangen for vores medlemmer og effektivisere det administrative arbejde via digitale løsninger, med det mål at sekretariatet i endnu højere grad kan levere fremadskuende service og rådgivning.

NLS (Nordisk Lærer Samråd)

I vores arbejde i IMAK er vi medlem af NLS, som vi i løbet af året benytter os meget af – som inspirationskilde, samarbejdspartner, videndelingsforum og ikke mindst som en støtte i det faglige arbejde. For eksempel deltager vi gennem NLS i det vestnordiske samarbejde (Vestnordisk Råd), hvor vi formidler politiske budskaber til politikerne. Derudover deltager NLS i en række internationale organisationer for pædagoger, lærere og andre, der arbejder med undervisning. Det har hurtigt vist sig at være til gavn for os, for i den nuværende situation, hvor vi i Grønland er under pres – blandt andet fra USA og andre aktører – bliver vores støtte fra den internationale lærerbevægelse løbende fremhævet. I september forventer vi besøg af formanden for den amerikanske

lærerorganisation samt generalsekretæren for Education International (EI), David Edwards, som ønsker at komme og vise deres støtte. I løbet af året deltager vi i forskellige arrangementer i regi af NLS, herunder følgende:

I netværket for lærerstuderende, Her deltager vi med to lærerstuderende med det formål at styrke interessen for foreningsarbejde blandt lærerstuderende i Grønland og at fremme deres mulighed for at engagere sig i fagforenings- og organisationsarbejde som kommende lærere.

Sektor for Grundskolen, Til dette forum har vi udpeget Helene Heilmann fra Maniitsoq, som er medlem af IMAK's bestyrelse. Her deler deltagerne erfaringer med udgangspunkt i det tema, som NLS' bestyrelse har fastlagt på forhånd. For eksempel var temaet i år lærer -og lederrollen.

Forhandlingsgruppen, her bliver vi repræsenteret af vores sekretariatschef Simon Lennert. Det blev afholdt som et forum for erfaringsudveksling og rådgivning om forskellige temaer relateret til aftaleforhold, og det har været en stor hjælp for os, da det fungerer som en værdifuld kilde til redskaber, vi kan bruge i forhandlingerne.

Sommerkursus event, Dette arrangement finder sted hvert år i begyndelsen af sommerferien. Både medarbejdere fra sekretariatet og de bestyrelsesmedlemmer i IMAK, der har mulighed for det, deltager i arrangementet. Emnerne er altid relevante, da de giver indsigt i, hvordan vi kan yde en bedre service til medlemmerne i det daglige arbejde, og samtidig skaber forståelse for, hvilken retning organisationens udvikling bevæger sig i.

Styregruppen (bestyrelsen i NLS), her deltager forpersonerne for de organisationer, der er medlem af NLS. Der afholdes to årlige

møder. De årlige temaer, NLS' ledelse, arbejdsform og fremtidige retning planlægges samlet. Det fungerer som et erfarings- og rådgivningsforum, hvor der også arbejdes fælles om retning og fremtidige mål. Som forkvinde får man indblik i forholdene inden for undervisning og uddannelse i de nordiske lande, og man får samtidig nyttige redskaber til arbejdet som forkvinde.

Utnorth gruppe, I 2023 besluttede vi – lærerorganisationerne fra Færøerne, Island og Grønland, som er medlemmer af NLS – at etablere et tættere samarbejde. Da de øvrige medlemslande – Danmark, Norge, Sverige og Finland – er store, har vi som mindre organisationer ønsket at gøre vores stemme tydeligere og opnå større gennemslagskraft, og derfor har vi indledt et samarbejde. Så vi i fællesskab kan komme med udmeldinger på styrelsesmøderne og stå stærkere, når vi rejser emner, der skal sættes på dagsordenen. Jeg mener, at dette har været en succes. Nu er Åland også ved at komme med, fordi de ikke ønsker at stå i en uklar position mellem Finland og Sverige, men gerne vil deltage aktivt. I august måned mødtes vi her i Nuuk, og senere på efteråret skal vi mødes i Island.

AMR (ArbejdsMarkedsRåd)

Som nogle måske ved, har Naalakkersuisut nedsat forskellige rådgivende udvalg, der skal fungere permanent. Et af disse er AMR (Arbejdsmarkedsrådet), hvor både fagforeninger og arbejdsgivere er repræsenteret. Der udpeges medlemmer gennem indstillinger. IMAK, NPK, PK – disse tre har udpeget en repræsentant. I denne valgperiode er IMAK repræsenteret af mig som forkvinde. Vi holder møde tre til fire gange om året. Der behandles forskellige emner med fokus på arbejdsmiljø og muligheder for forbedringer. Rådet kan træffe beslutninger om mål for oplysning og kurser med udgangspunkt i

lovgivningen.

Økonomisk Råd

En af rådets opgaver er at bidrage til at skabe klarhed over den økonomiske situation i relation til den politiske indsats. De indstiller medlemmer; På vegne af IMAK, NPK, AK og PK har vi to repræsentanter. I denne valgperiode er det forpersonerne for IMAK og PK, der er repræsentanter i rådet.

Ved det seneste møde blev det klart, og vi drøftede, at Grønland igen befinder sig i en alvorlig økonomisk situation. Landskassen står over for et stort underskud, hvilket især skyldes, at produktionen og fangsten af fisk for nylig er faldet markant sammenlignet med tidligere år. Selv om indtægterne fra turismesektoren har været højere end nogensinde før, er turismen stadig kun i begrænset omfang i stand til at bidrage til landets økonomi. Den bekymrende nedgang i antallet af arbejdsdygtige personer i Grønland er et af de største problemer, og derfor bliver der i stigende grad hentet arbejdskraft udefra. Derfor er det vigtigt at arbejde for, at personer inden for undervisning og uddannelse bliver i stand til at forsørge sig selv – og som minimum har en uddannelse. Ikke mindst er det helt nødvendigt, at der skabes nye, bæredygtige erhvervsmuligheder i Grønland.

Deltagelse og repræsentation i ICC

Som en del af ICC's organisering har IMAK en repræsentant i den grønlandske bestyrelse, og i denne valgperiode er det bestyrelsesmedlem Lena Reimer, der repræsenterer IMAK. Derudover har IMAK's forkvinde været medlem af ICC's arbejdsgruppe om uddannelse. Efter en længere pause er arbejdet nu genoptaget. I sommeren 2026 skal ICC afholde sin næste generalforsamling i Iqaluit, og der er allerede opgaver i gang i den forbindelse. Som forkvinde finder jeg det meget interessant, fordi vi som arktiske

folk deler mange kulturelle værdier inden for undervisning og uddannelse – værdier, som vi på forskellig vis kunne bringe i anvendelse i vores undervisningssystemer, og hvor det også kunne være attraktivt at arbejde med mulighederne for gensidig tilpasning. Jeg håber, at der i fremtiden vil opstå et tættere samarbejde om undervisning og uddannelse mellem de arktiske folk.

Andre emner, der kan nævnes kort

Arbejdet med tjenestemandspension. Vi har haft drøftelser med de tidligere Naalakkersuisut og også med den nuværende koalition. Det er tydeligt, at koalitionen har en god forståelse for sagen og – ligesom os – ønsker at finde en løsning. Inden den nye aftale træder i kraft den 1. april 2026, vil vi fra fagforeningernes og Naalakkersuisut's side løbende følge op over for de relevante aktører i Danmark og minde om vores krav. Vi er desuden blevet enige om, at begge parter orienterer hinanden, så snart der er nyt i sagen.

Møder i de grønlandske organisationers Samråd

Vi mødes kvartalsvis. Vi er blevet enige om, at arbejde mod fælles mål under møderne, og vi har nedsat en arbejdsgruppe, der skal

tydeliggøre vores mål.

Samarbejdet mellem Ilinniarfissuaq og IMAK

Vi holder jævnligt møder med rektor, og derudover deltager vi én til to gange om året i møder i aftagerpanelet (et rådgivende organ for ledelsen af Ilinniarfissuaq) sammen med repræsentanter fra Uddannelsesafdelingen og en kommunal repræsentant fra Kommuneqarfik Sermersooq på vegne af kommunerne.

Vi samarbejder med Studenterrådet på Ilinniarfissuaq, fordi vi i IMAK ønsker, at flere lærerstuderende får interesse for og lyst til at engagere sig i forenings- og fagforeningsarbejde. Derfor vil vi meget gerne samarbejde med lærerstuderendes studenterråd, så vi kan tage forskellige temaer op og formidle dem til de lærerstuderende i håb om, at det kan være til gavn for dem i deres uddannelse og noget, de kan bringe videre i deres lærerstudie.

Afslutning

Til alle vores medlemmer langs kysten skal der lyde en stor tak for indsatsen i skoleåret 2024-25 – vi ønsker jer alle en rigtig god sommer og en velfortjent pause. Jeg håber I genoptager arbejdet til efteråret efter at have samlet masser af ny energi.

Sinniisoqarfiup nuummi ataatsimiinnissaa 13.-14.-15. nov. 2025/		
Ataatsimiigiaqqusissut ataatsimiinnissaq sapaatip akunnerinik 14-inik sioqqullugu nassiunneqassaaq/ Indkaldelsen sendes 14 uger før mødet.	Sap. ak. 32/ UGE 32	7. august 2025
Oqaluuserisassatut kissaatigineqartut ataatsimiinnissaq sapaatip akunnerinik arfineq-pingasunik sioqqullugu apuussimassapput: SINNIISOQARFIUP ATAATSIMIINNERANI OQALUUSERISASSAT: -Aqutsisussamik qinersineq -Siulittaasup nalunaarutaa -Naatsorsuutit -Siunnersuutit tigumasat -Aningaasaqarneq ilaasortaanermullu akiliutip angissusiler-nera -DLF-ip ataatsimeersuarneranut aallartitassamik qinersineq -Kukkunersiuisussanik malussarissunik sinniisussaanillu qinersineq -Tamalaat Ønsker til dagsorden skal være i hænde 8 uger før mødet: REPRÆSENTANTSSKABMØDE DAGSORDEN: - Valg af dirigent - Formandens beretning - Regnskab - Indkomne forslag - Budget og fastsættelse af kontingent - Valg af kongresdelegeret til DLF - Valg af kritisk revisor og suppleant - Evt.	Sap. ak. 38/ UGE 38	18. september 2025
Ataatsimiinnissaq sapaatip akunnerinik sisamanik sioqqullugu oqaluuserisassat nassiunneqassapput: Naatsorsuutit kukkunersiukkat, aningaasaqarneq ilaasortaanermullu akiliutip angissusiler-nera ukiunut naatsorsuuteqarfiusunut tulluuttunut marlunnut kiisalu siunnersuutit ataatsimiinnermi suliarineqartussat. 4 uger før mødet sendes mødedagsorden: Revideret regnskab, budgetter og forslag til kontingent for de kommende 2 regnskabsår samt de øvrige forslag, der skal behandles på mødet.	Sap. ak. 42/ UGE 42	16. oktober 2025

Ukioq atuarfiusumut 2024-2025-mut qujanaq Tak for skoleåret 2024-2025

Aaqqissuisoqarfik/Redaktion

Elna Heilmann. Akisussaalluni aaqqissuisoq. Ansvarshavende redaktør.

Andreas Wille. Tusagassiortoq. Journalist.

Simon Lennert IMAK-ip allaffeqarfianit. IMAK's sekretariatet.